

Internkontrollen i Arkitekturmuseets samlingar

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Arkitekturmuseet (AM) granskat den interna kontrollen i myndighetens samlingar.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa AM:s uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2013-03-28 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1. Sammanfattning

Enligt 4 § 4 punkten Myndighetsförordningen (2007:515) ska myndighetens ledning säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Riksrevisionen bedömer att AM för närvarande inte till fullo lever upp till detta krav avseende objekten i samlingarna.

Riksrevisionen har genom stickprov granskat den interna kontrollen i AM:s samling avseende handlingar och ritningar. De brister som har observerats är främst att placeringsangivelse saknas för vissa objekt i det nuvarande föremålsregistret Primus. De flesta av dessa kunde dock återfinnas i den databas som användes tidigare. Det indikerar att det finns information om samlingarna som inte har överförts vid konverteringen från det gamla till det nuvarande föremålsregistret. Riksrevisionen bedömer därför att det finns brister i den interna styrningen och kontrollen av AM:s samlingar av handlingar och ritningar.

Vidare bedömer Riksrevisionen att det inte kan betraktas som god intern kontroll att stora delar av den totala samlingen enbart är registrerad på s.k. samlingsnivå¹. För närvarande är enbart vissa delar av myndighetens samling registrerade på projektnivå² och/eller objektnivå³ i Primus.

AM genomför inte årliga inventeringar av samlingarna. År 2012 har AM inte heller genomfört sådan inventering som enligt myndighetens egna regler ska genomföras vartannat år. Det innebär att det föreligger en risk för att objekt försvinner från samlingarna utan att myndigheten uppmärksammar detta.

¹ Samlingsnivå innebär att en enskild arkitekts eller arkitektkontors samlade ritningar och handlingar m.m. har registrerats på en aggregerad nivå. Varje samling består således av flera projekt och objekt som är registrerade på en gemensam registerpost i föremålsregistret.

² Projektnivå innebär att ett större antal enskilda dokument eller föremål har registrerats tillsammans som ett projekt, t.ex. samtliga ritningar för en specifik byggnad.

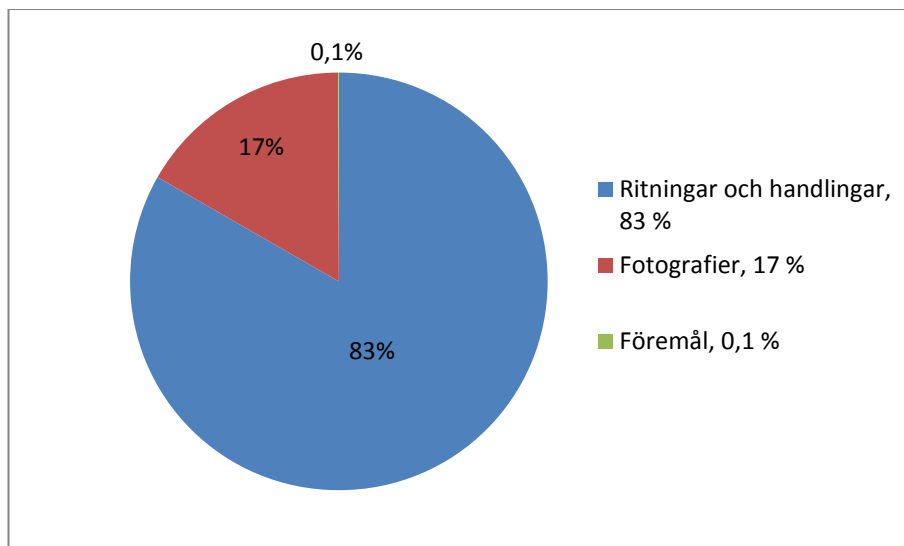
³ Objektnivå innebär att varje enskilt dokument eller föremål har registrerats separat.

2. Bakgrund och motiv till granskningen

Staten förvaltar genom museerna stora mängder föremål, men omfattningen varierar mellan olika myndigheter. Vissa museer har flera miljoner föremål i sina samlingar, medan andras samlingar är mer begränsade. AM uppskattar att den totala samlingen består av omkring 3 000 000 ritningar och handlingar, ca 600 000 fotografier och närmare 2 000 föremål. Vidare varierar omfattningen av nyanskaffningar av föremål mellan de olika myndigheternas samlingar, vilket påverkar möjligheterna att upprätthålla och förbättra den interna styrningen och kontrollen. När det gäller AM sker de flesta tillskotten genom donationer. De senaste två åren har antalet donationer varit femton respektive tre. Varje donation omfattar dock olika många projekt och dessa omfattar i sin tur ett varierande antal ritningar m.m. Museernas samlingar består av varierande typer av föremål. Samlingarna kan bestå av t.ex. växter och vävnader, arkeologiskt material inkl. ben från djur och människor, textilier och konst.

Alla samlingar har ett kulturhistoriskt värde. Enligt förordning (2007:1194) med instruktion för Arkitekturmuseet 2 § 1 punkten är en av AM:s kärnuppgifter att vårda och förteckna de samlingar som har anförtrots myndigheten.

3. Metod

Figur 1: Föremålskategoriernas procentuella fördelning i samlingarna baserat på antal föremål.

DNR: 32-2012-0760

ARKITEKTURMUSEET
111 49 STOCKHOLM

BESLUT: 2013-02-27

Granskningen har genomförts som en fortsättning på och uppföljning av de granskningar som genomfördes år 2006 respektive år 2009⁴. År 2006 genomfördes ett mindre stickprov ur samlingarna. År 2009 gjordes ett mer omfattande stickprov i tre olika magasin (ritningsmagasin, fotografimagasin och modellmagasin). Årets granskning har inriktats mot samlingen av ritningar och handlingar, bland annat på grund av att den utgör den största delsamlingen som myndigheten förvaltar. Delsamlingen omfattar omkring 3 000 000 ritningar och handlingar.

Granskningen består av två olika delar. Stickprov av objekt har genomförts i syfte att fysiskt kontrollera föremåls placering samt kvaliteten i den information som föremålsregistreringen innehåller. Dessutom har vi ställt frågor om andra aspekter av föremålsförvaltningen såsom föremålsregistrering, skalskydd samt rutiner och arbetsprocesser.

Stickproven har genomförts genom ett revisionsmässigt urval. Totalt har 116 objekt granskats i ett obundet slumpmässigt urval från registret till de fysiska objekten i samlingen. Urvalet har gjorts slumpmässigt med hjälp av ett registeranalysverktyg. Det revisionsmässiga urvalet innebär att vi har granskat en del av populationen⁵ men att vi ändå, med viss säkerhet, kan dra slutsatser om förhållandet i hela samlingen av ritningar och handlingar.

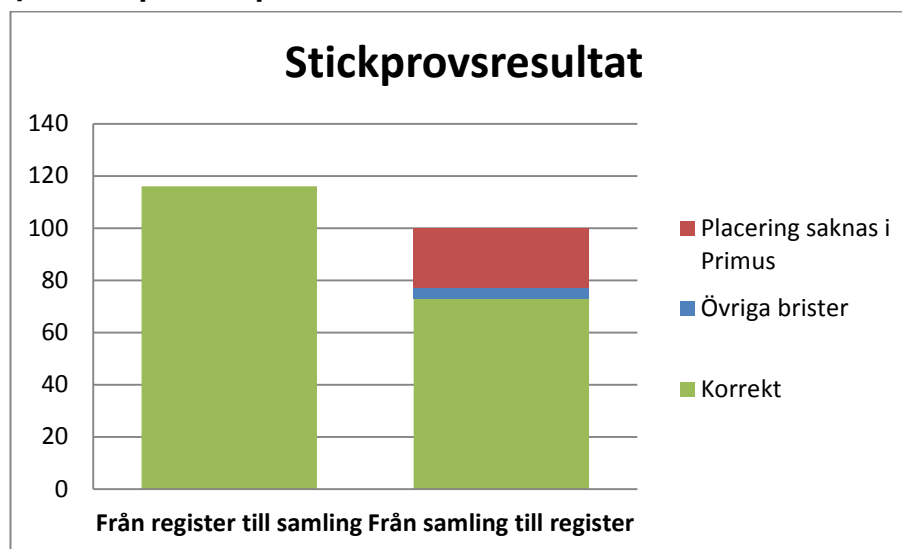
Härutöver har 100 objekt granskats genom ett urval som har skett på mer praktiska grunder. Dessa objekt har valts ut vid besök i samlingarna för att sedan följas upp mot registrerade uppgifter.

---

⁴ Dnr: 32-2009-0701, Revisionsrapport daterad 2010-05-20.

⁵ Med populationen avses delsamlingen ritningar och handlingar.

4. Stickproven påvisar behov av bättre kontroll

Figur 2: Stickprovsresultat per stickprovstyp avseende ritningar och handlingar.

Stickprov av objekt valda från föremålsregistret Primus

Stickprovet omfattade 116 slumpmässigt utvalda objektsposter i föremålsregistret Primus. Samtliga objekt och/eller samlingar som ingick i urvalet kunde fysiskt återfinnas vid granskningstillfället och registrerade uppgifter var korrekta. Eftersom inga avvikelser noterades bör vi, med 95 % sannolikhet, kunna dra slutsatsen att det inte finns några avvikelser mellan placeringsangivelse enligt föremålsregistret och den fysiska placeringen avseende delsamlingen ritningar och handlingar. Det bör dock beaktas att placering fanns angiven för samtliga objektsposter i det registerutdrag som urvalet gjordes utifrån. Samtidigt har vi i vårt s.k. omvända stickprov (från objekt till register) noterat stora brister avseende bland annat registrering av placeringsangivelse. Se beskrivning nedan. Det innebär att den statistiska slutsatsen inte är tillämplig på de objektsposter där ingen placering har angivits i Primus. Objektsposter som saknar placeringsangivelse bedöms utgöra en relativt stor andel av den totala samlingen.

Stickprov av objekt valda ur delsamlingen ritningar och handlingar

Stickprovet genomfördes på plats i samlingarna. Objekt i olika magasin har vid påseende valts ut för kontroll mot registrerade uppgifter. I detta urval identifierades brister avseende registrerade uppgifter för totalt 27 av de 100 objekt som ingick i urvalet.

Majoriteten av bristerna (23 stycken) berodde på att det saknades placeringsangivelse i det nuvarande föremålsregistret Primus. De flesta placeringsangivelserna kunde dock återfinnas i den

databas som tidigare har använts som föremålsregister. Det finns således information om samlingarna som inte har överförs vid konverteringen från det gamla till det nuvarande föremålsregistret.

Resterande brister avsåg i två fall att placeringsangivelsen i Primus var felaktig. De sista två bristerna bestod i att placering och mappnummer var korrekt angivna i Primus, medan det saknades information om vad mappen skulle innehålla. Detta får till följd att de utvalda objekten inte kunde identifieras i registret.

Den slutsats som kan dras av stickprovsresultatet är att avvikelser noterades i 27 % av fallen.

5. Registreringen behöver fortfarande förbättras

Vid den granskning av samlingarna som genomfördes år 2009 fann Riksrevisionen brister avseende AM:s registrering av objekten. Riksrevisionen bedömer att motsvarande brister fortfarande kvarstår.

De formella krav som finns i staten avseende registrering av föremål gäller generellt för alla typer av materiella anläggningstillgångar, till vilka kulturtillgångar såsom museiföremål räknas. Inga särskilda regler finns vare sig för registrering av museiföremål generellt eller för digital registrering av sådana. Detta innebär att de krav på registrering av föremål som gäller återfinns i Ekonomistyrningsverkets (ESV) handledning (2009:32) *Materiella anläggningstillgångar*. Registrerade uppgifter ska göra det möjligt att identifiera föremålet samt att avläsa anskaffningstidpunkt och eventuellt anskaffningsvärde. I registret ska samtliga anläggningstillgångar som innehas av myndigheten redovisas. Om överlåtelse sker ska föremålen avföras ur registret senast i samband med årsbokslut. Stöldbegärliga tillgångar ska registreras även om anskaffningsvärdet understiger ½ prisbasbelopp, som är den normala beloppsgränsen för aktivering av anläggningstillgångar.

AM:s totala samling består av omkring 3 000 000 ritningar och handlingar, ca 600 000 fotografier och närmare 2 000 föremål. Dessa drygt 3,6 miljoner enskilda dokument eller andra föremål är registrerade i ca 430 000 objektsposter i Primus, som är det nuvarande digitala föremålsregistret. Det innebär att stora delar av den totala samlingen enbart är registrerad på en aggregerad nivå (s.k. samlingsnivå). För närvarande är enbart vissa delar av myndighetens totala samling registrerad på projektnivå och/eller objektnivå i föremålsregistret. Det gör att det föreligger en risk att objekt försvinner från samlingarna utan att myndigheten uppmärksammar detta.

För att på ett effektivt sätt kunna tillgängliggöra föremål och av säkerhetsskäl, är det också viktigt att aktuella uppgifter om föremålens placering är registrerade. Som framgår ovan, har Riksrevisionen funnit flera brister i de uppgifter som finns registrerade om objekten och/eller samlingarna i föremålsregistret.

Sammanfattningsvis bedömer Riksrevisionen att flera aspekter av föremålsregistreringen vid AM behöver förbättras för att uppfylla myndighetsförordningens krav på god intern kontroll.

Riksrevisionen rekommenderar att AM vidtar åtgärder för att öka andelen objekt som är registrerade på projekt- och objektnivå i Primus. Vidare rekommenderar Riksrevisionen att AM kvalitetssäkrar befintliga uppgifter i föremålsregistret, t.ex. avseende objektens och/eller samlingarnas placering.

6. Inventering sker inte årligen eller enligt interna beslut

Inte heller när det gäller inventering av föremål finns särskilda regler avseende föremål i samlingarna. Museiföremål klassificeras som anläggningstillgångar och samma regler som för inventering av andra typer av materiella anläggningstillgångar gäller därmed. Enligt ESV:s föreskrifter till 22 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring, ska inventering ske ”i den omfattning som bedöms erforderligt”. I ESV:s handledning (2009:32) *Materiella anläggningstillgångar* har detta krav förtydligats. Där anges att inventering bör ske årligen.

AM har beslutat att genomföra inventering vartannat år. Den senaste inventeringen gjordes dock år 2010. Under år 2012 uteblev inventeringen till följd av att myndigheten av resursskäl valde att inte prioritera uppgiften. Utgångspunkten för de inventeringar som tidigare har genomförts har varit det s.k. placeringsregistret i den föremålsdatabas⁶ som användes före 2009. Inga omfattande felaktigheter har noterats vid de egna inventeringarna. Det stickprov som Riksrevisionen har genomfört från samling till register visar dock att det föreligger brister avseende placeringsangivelse i Primus, som är det nuvarande föremålsregistret.

Riksrevisionen bedömer att kombinationen av ofullständig registrering (dvs. att stora delar av myndighetens totala samling inte är registrerad på projektnivå och/eller objektnivå) samt att inventering av objekten görs i begränsad omfattning, ökar risken för att oegentligheter kan förekomma utan att detta upptäcks.

Riksrevisionen rekommenderar att AM vidtar åtgärder för att minska risken för oegentligheter avseende objekten i myndighetens samlingar. Riksrevisionen rekommenderar att AM exempelvis inför kontinuerliga stickprov för att verifiera samtliga objekts existens, placering m.m. Stickproven kan med fördel utföras av, eller tillsammans med, personal som normalt inte arbetar med hantering av samlingarna.

Om AM bedömer att nuvarande generella regelverk inte är ändamålsenligt för myndighetens verksamhet och förutsättningar, rekommenderar Riksrevisionen att AM tar upp frågan i kommande budgetunderlag till regeringen. Enligt 9 kap. 2 § i förordning (2000:605) om

⁶ Den föremålsdatabas som användes före införandet av Primus var ett File Maker-baserat system som bl.a. bestod av ett objektsregister och ett placeringsregister.

DNR: 32-2012-0760

ARKITEKTURMUSEET
111 49 STOCKHOLM

BESLUT: 2013-02-27

årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten pröva ändamålsenligheten i de regler som styr verksamheten. AM kan endera lämna förslag till ändring av reglerna eller föreslå att myndigheten undantas från befintliga regler avseende inventering av anläggningstillgångar som är museiföremål.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Sara Emanuelsson har varit föredragande.

Marie Örtengren

Sara Emanuelsson

Kopia för kännedom:

*Regeringen**Kulturdepartementet**Finansdepartementet, budgetavdelningen*